

STROKOVNI LIST POŠTNIH NAMEŠČENCEV.

Štev. 18.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1929.

I. leto.

Rekrutiranje poštних uradnikov v Švici.

Švicarska poštna uprava je nedvomno ena najbolj urejenih poštних uprav. Največ zaslug za to urejenost pa gre brez dvoma njenim nameščencem. Poštno osebje v Švici je skrbno izbrano, in sicer po principih in metodah, o katerih se nam niti ne sanja.

Ker je ta sistem rekrutiranja poštnega uradništva izredno zanimiv oziroma ker bi rad pokazal, koliko pozornosti in skrbi posvečajo tuje poštne uprave svojim nameščencem, naj ga tu na kratko opišem.

Za poštno, pa tudi za vse ostale javne službe je v Švici vedno dovolj zanimanja. Za vsak natečaj se prijavi lepo število kompetentov. Plače so že od nekdaj primerne, to se pravi, dobre in zato je tam služba javnih nameščencev vedno zaželena in zelo upoštevana, saj so vendar nameščenci privatnih podjetij vedno več ali manj izpostavljeni vplivom gospodarskih težkoč.

Že v predvojni dobi je v švicarski poštni službi število prijavljenih kompetentov in število sprejetih kandidatov močno diferiralo. Po svetovni vojni se je pa ta diferenca še občutno povečala. Kajti tudi Švica, čeprav ni bila zapletena v svetovno vojno, je morala svoje obrate racionalizirati in na vseh straneh varčevati. Potreba po uradništvu se je zaradi tega močno zmanjšala. Toda iz zgoraj navedenih razlogov se je pa število kompetentov zelo povečalo. Tako je leta 1926 bilo od 900 kompetentov sprejetih le 70 (v letu 1913 je bilo razmerje 409:313), v letu 1928 pa od 652 le 52.

Do leta 1926 se za sprejem v poštno službo ni zahtevala določena izobrazba. Saj je moral vsak kandidat itak napraviti sprejemni izpit. Zato je sprejemala uprava tudi kandidate, ki so absolvirali z dobrim uspehom osnovno šolo in ki so s sprejemnim izpitom dokazali potrebno znanje iz zemljepisa, zgodovine, računstva in tujih jezikov. Pozneje je pa uprava izprevidela, da je za vsak uradniški položaj, zlasti v višjih stopnjah, neobhodno potrebno neko teoretično šolanje, ki šele ustvari možnost, da more uradnik svoje praktično znanje, ki si ga pridobi kasneje v stroki, tudi plodonosno uporabiti. Zato je švicarska poštna uprava baš v zadnjih letih osvojila princip, da se ne sme noben absolvent srednjih šol že vnaprej izključiti od sprejema v poštno službo, torej odkloniti, ne da bi bil pripuščen k sprejemnemu izpitu. Ta upravni sklep je nujno rezultiral iz dejstva, da se v zadnjih letih prijavljajo za poštno službo večinoma absolvirani srednješolci ali pa še celo akademiki.

Na drugi strani pa švicarska poštna uprava nikakor ne priznava, da garantira dobro šolsko znanje tudi že dobro poklicno sposobnost. Nadela si je zato nalogo, da presoja sposobnost kandidatov ne samo po šolskem znanju, temveč tudi po njihovih splošnih zmožnostih in pa značaju. Zlasti značaj človeka močno vpliva na njegovo delo. V poštni službi, čije tehnika omejuje kontrolo na minimum in ki izkazuje tako ogromen denarni promet, se obdrže le oni ljudje, katerih značaj je ustaljen. Pa tudi sicer ni redek pojav, da se ljudje, ki so prebili svoje študije z najboljšimi uspehi, kasneje v službi ne izkažejo, temveč da še celo popolnoma odrečejo.

Po raznih poskusih je prišla švicarska poštna uprava do prepričanja, da je treba deliti poštni sprejemni izpit v dva dela, in sicer na izpit glede šolske izobrazbe in na izpit glede poklicne sposobnosti.

Potek rekrutiranja uradniških pripravnikov je tale:

Predvsem se izločijo iz števila kompetentov oni, ki ne morejo s pričevali ali, če je treba, z lažjim izpitom dokazati zadostno šolsko izobrazbo. Teh uprava sploh ne pripušča k pravemu izpitu, ker upravičeno domneva, da ne bodo vsled nezadostne izobrazbe prestali izpita ter bi v slučaju, da se pri-puste k izpitu, samo oteževali izbiro med sposobnimi kandidati. Ostali se morajo podvreči najprej izpitu glede šolske izobrazbe, ki je usten ali pismen. Ustni izpit obsega vprašanja iz materinščine, obeh drugih deželnih jezikov (deželni jeziki v Švici so nemščina, francoščina in italijanščina), iz matematike, geografije, zgodovine in državoznanstva. Pri pismenem izpitu je treba napisati sestavek v materinščini, dalje enega iz področja geografije, prevajalne naloge iz švicarskih deželnih jezikov in nalogo iz matematike.

Kandidati, ki dosežejo najmanj ono število točk, ki jo določi uprava, so pripuščenji k posebnemu (psihotehničnemu) izpitu glede poklicne sposobnosti. Pri tem izpitu se uporablja metoda izpraševanja, ki skuša dognati s pripomočki, ki jih nudi znanstvena eksperimentalna psihologija, kandidatovo psihološko sposobnost. Bistvo te metode obstoji v tem, da se z raznimi vprašanji ugotovi kandidatova zaznava in opazovanje, spomin, iniciativa, sodba itd. Glavna njena naloga je torej ta, da se ugotove pri kandidatu one naravne sposobnosti, ki so zanj posebno karakteristične, in da se dožene, do katere višine se morejo te sposobnosti v stroki izkoristiti.

Ta izpit traja za vsakega kandidata približno 3 ure. Najprej zaposlijo kandidata pri nekaterih precizijskih aparatih, da se ugotove njegove naravne sposobnosti in delovni značaj. Uporabljajo se aparati za ugotovitev ostrosti vida glede oblik, barev in svetlobe, za ugotovitev fine občutljivosti pri tipanju ali pri pritisku, avtomatične sposobnosti reakcije itd.

Pri tem se manj upoštevajo objektivni rezultati, pač pa v večji meri to, kako se pri delu psihično ponaša kandidat, iz česar se da sklepati na njegovo psihično sposobnost in na njegove navade pri delu. Izpraševalec pazi strogo na to, da se kandidat ne vznemirja ali razburja, da torej njegovega dela pri aparatih nič ne moti. Iz teh rezultatov, na katere na ta način niso vplivale nobene ovirajoče okoliščine, se da ugotoviti kandidatovo nagnenje do točnega ali površnega dela, njegova utrujenost, vztrajnost, iniciativa ali lenoba, pretvarjanje itd. Izpitna komisija izbere take aparate, da se kandidat ne more že naprej na njih vaditi. Skratka vse, kar se da v šoli ali pozneje naučiti, to pri tem izpitu ne sme priti v poštev, ker hoče uprava s tem izpitom spoznati kandidata glede na njegove naravne sposobnosti, ne pa glede na njegovo splošno znanje.

Druge fazo tega izpita tvori neprisiljena konverzacija med izpraševalcem in kandidatom, pri kateri se oba poslužujeta žive, iz vsakdanjega življenja vajene govorice, to pa zato, da ne tvori jezik nikake ovire pri izražanju. Ta del izpita ima smoter pokazati stopnjo kandidatove duševne sile, sposobnost razlikovanja in spomin. Z nalašč zato sestavljenimi serijami števil, skupinami besed ali velikimi stavki, ki jih mora

kandidat ponoviti, se iz takojšnje ponovitve in iz popolnosti reprodukcije sklepa na obsežnost njegovega spomina. Dobi pa tudi vprašanja, ki se nanašajo na področje njegovih lastnih izkušenj ali pa na področje abstraktnega in logičnega mišljenja, kar naj vse pokaže, ali more kandidat sploh reagirati in kako reagira. Prav zaradi tega pa seveda nimajo pozitivni ali negativni odgovori sami po sebi odločilnega vpliva na končno sodbo.

Samo kandidatova kvaliteta zaznave in razmišljanja more biti podlaga sodbi o njegovem splošnem razumu, samostojnosti, zbranosti, mobilnosti in točnosti v mišljenju. Skupno z rezultati izpita iz šolske izobrazbe je možna sodba o kandidatu splošni sposobnosti, njegovi samozavesti, delovnem tempu, temeljitosti, zavesti do dolžnosti itd., torej po možnosti popolna karakterizacija kompetenta.

Ta sistem rekrutiranja poštinih pripravnikov uporablja švicarska poštna uprava že tri leta. Doslej se je obnesel zelo zadovoljivo. Država ima kot delodajalka gotovo drugačne obveznosti kakor privatna podjetja. Pomisliti je treba na pr., da so sprejemni, mezni in penzijski pogoji za državne nameščence določeni z zakoni, ki se dajo vsekako težje izpreminjati kakor privatne delovne pogodbe. Po določilih teh zakonov je državi dostikrat nemogoče odstraniti iz kroga svojih uslužbencev ljudi, ki se v svojem službovanju izkažejo za nesposobne. Zato mora vsaka uprava paziti na to že pri sprejemu ter zahtevati od kompetentov rigorozen izpit, saj s tem varuje samo interese skupnosti, za kar je v prvi vrsti poklicana. V tem pogledu je odgovornost uprave tako velika, da je popolnoma upravičena posluževati se pri rekrutaciji nameščencev najboljših in najučinkovitejših metod.

Končno naj še omenim, da uporablja podobne metode tudi švedska poštna uprava. M.

Iz društvenega življenja maturantskega društva.

Zveza DN je pozvala z dopisom št. 490 in 645 vse organizacije in jih prosila, naj ji pošljejo konkretne podatke o deložacijah, na kar bo ona na podlagi statistike stavila odločilnim krogom predlog glede ureditve stanovanjskega vprašanja. Naše društvo je že pred tem pozivom debatiralo o stanovanjskih zadevah in že na junijskem mesečnem sestanku sklenilo tole:

- a) stanovanjska zaščita naj se popolnoma ukine, ker se izrablja samo na škodo najemnikov in najemodajalcev;
- b) višina najemnine v starih hišah naj se zakonito določi na podlagi zlate paritete in torej ne sme presegati desetkratne vsote predvojne najemnine;
- c) višina najemnin v novih stavbah naj se določi po draginjskem količniku od 14 do 15;
- d) stanovanje je za človeka tako važno kakor druge življenjske potrebe in zato naj se kaznuje navijanje najemnin enako kakor draženje živil.

O tem smo obvestili 3. avgusta t. l. Zvezo D. N. in jo prosili, naj izvoli ta predlog sprejeti in ga zagovarjati. Med drugim smo utemeljili svoj predlog s tem, da prejemki uradništva brez doklad ne zmorejo nobene obremenitve več, pač pa da bi se morali čim prej zvišati najmanj za 50 %, tako da bo drž. nameščenec zmogel horendne najemnine in si malo opomogel iz dolgov, ki mu danes ne puste dihati.

Prezadolžitev uradništva ne čuti samo uradnik, temveč ves poslovni svet, ki je že zašel v veliko krizo. Od vsepovsod se čuje klic po osamosvojitvi drž. nameščencev, ki snujejo nabavljalne zadrage, stavbne zadrage, kreditne zadrage itd. Pa še več! Tudi v svoji hiši hočejo drž. nameščenci pretresavati dnevna in strokovna vprašanja. Na vidiku sta v Ljub-

ljani dva taka doma: »Poštni dom« in »Dom drž. nameščencev«. Največ izgleda ima še »Poštni dom«, ki bo najbrže v kratkem postavljen.

Uprava tega doma dela agilno in je že podvzela vse korake za uresničenje svojega programa. Sredi meseca julija t. l. se je obrnila na vse p. t. organizacije in gospodarske ustanove s prošnjo in vprašanjem, kako mislijo posamezne organizacije to akcijo podpreti in na koliko prostorov v »Domu« reflektirajo.

Glede na to je podpisano društvo sklicalo sestanek p. t. organizacij na dan 12. avgusta t. l. in po sklepu na temle sestanku obvestilo »Poštni dom« s sledečim dopisom:

Na podlagi dopisa uprave »Poštni dom« od 23. julija t. l. št. 60 je sklicalo podpisano društvo organizacije, ki niso včlanjene v OPO, na skupni sestanek, ki se je vršil 12. avg. t. l.

Društvo pravnikov se sestanka ni moglo udeležiti, ker so bili vsi funkcionarji službeno zadržani, pač pa je podal predsednik tega društva tajniku podpisane organizacije izjavo, ki se v vsem krije in strinja z izjavo, ki so jo podale organizacije na tem sestanku.

V soglasju z izjavo poštinih pravnikov je maturantsko društvo in društvo prometnih uradnikov sklenilo, da glede na gmotni položaj teh društev pač nobena organizacija kot taka ne more materialno podpreti akcije »Poštnega doma«, in da organizacije za sedaj ne reflektirajo na prostore, niti na njih souporabo in da zato tudi ne stavijo nikakih predlogov k načrtu, pač pa da bodo agitirale med svojimi člani in potom tiska za pristop k »Poštnemu domu«.

Osrednje društvo nižjih poštinih nameščencev pa je izjavilo, da vztraja pri sklepu svojega rednega občnega zbora, ki je zadrugi »Poštni dom« znan.

Pričeli smo tudi akcijo za povrnitev zvanj, ki so nam jih odvzele zloglasne tri uredbe. Ker se pa mora ta zadeva rešiti sporazumno z ostalimi organizacijami II. kat., bomo o stvari poročali članstvu, ko dobi akcija bolj konkretno lice. Hkrati smo podvzeli razne korake glede otvoritve 1. grupe, ki nam je po zakonu zajamčena, pa je zaradi slabih naredeb in prevelikega števila drugokategorijcev še vedno nedosegljiva.

Maturantsko društvo.

J. K.:

Nedoslednosti.

Ker živimo v dobi reorganizacij in reformacij, mislim da ne bo odveč, če izpregovorim kaj o nedoslednostih glede naših poštinih pristojbin.

Že nekaj let imajo Avstrija, Češkoslovaška republika, Italija, Madžarska, Nemčija in druge države med seboj znižane, torej ne splošne mednarodne pisemske pristojbine, kakor da bi ne bilo nikdar svetovne vojne. Če je imela predvojna Srbija take znižane pristojbine, bo morala prej ali slej tudi kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima ob vseh straneh svojih meja sorodnike po krvi in jeziku, znanstvenike, obrtnike, industrije, trgovce itd. kot dobre stare prijatelje, to bodečo ograjo iz mednarodnih pristojbin odpraviti in izravnati pot znanstvenim in gospodarskim krogom. Začetek je sicer storjen s Češkoslovaško in Italijo, a to je vse premalo. Želimo si hitrejšega in večjega razvoja. Vsak promet, bodisi potniški ali blagovni, bodisi žični ali brezžični, nese podjetniku, ako ni predrag s pristojbinami, vselej več, pa tudi splošnosti koristi prav gotovo več kakor pa drag in omejen.

Tudi naš paketni promet je nekako omejen in boleha milo rečeno na nedoslednostih pristojbenika. Naše paketne pristojbine so menda posnete po avstrijsko-nemškem pristojbeniku I. pasu (1 kg = 10 Din) iz svetovne vojne. Mislim, da ne more nihče resno trditi, da je to, kar je bilo med vojno za osrednje sile primerno, deset let po vojni tudi za našo državo še dobro. Celo Avstrija je ta pristojbenik že pred leti zavrnila in zopet

avedla težne pristojbine na pasove. V 4. pasu, to je čez 375 km znaša pristojbina za pakete od 5 do 20 kg prav toliko šilingov, kolikor pri nas kovačev. Edino za pakete do 1 kg je za vse pasove enotna pristojbina 36 grošev = 3 Din. Fas est et ab hoste doceri (prav je, da se tudi od nasprotnika učimo), bi bilo tukaj na mestu.

Na vsak način je naša težna pristojbina kakor tudi dostavnina na eno stran previsoka, na drugo pa prenizka. Slično nasprotje imamo tudi pri vrednostnih pismih. Če se stopnjuje izplačnina nakaznic, pri katerih uradnik ali dostavljač gotovo ne čuti posebne razlike, ako našteje 500 ali 5000 Din, bi bile stopnje pristojbin za prevoz in dostavo paketov in vrednostnih pisem tembolj upravičene. Potem bi ne bilo več mogoče, da plačaš za manjši paket ali denarno pismo od 500 do 3500 Din vrednosti iz tvoje domače vasi v bližnje večje mesto Ljubljano ali Zagreb le par dinarjev več ali pa celo še manj ko za isto pošiljko v Prago ali Budimpešto. To ni nobena šala in naše bistre glave pri linicah bodo bržkone potuhtale še več sličnih slučajev.

Da se pri nas včasih plača dostavnina po nepotrebnem, je pri različnosti naših pogojev za dostavo pošiljk neizogibno. Pa prizadeti se dajo še poučiti ter pomiriti in škoda ni tako velika. Hujše pa je za stranke in ugled pošte, ako se ekspresne pošiljke zaradi pomanjkanja osebja dostavljajo istočasno kakor navadne ali še kesneje. Svočas so se celo službe prosti sluge trgali za ekspresne pošiljke, danes se jih pa branijo in ne marajo za nje trgati svojih čevljev ali rabiti svojega kolesa v službi.

Med navadno dostavo in ekspresno je gotovo velika razlika tako za stranke kakor za pošto in vendar je pri nas ekspresnina za večino paketov samo za 1 Din višja ko dostavnina. Pri vrednostnih pismih v večino mest je pa vseeno, ali ekspresno dostavo zahtevaš ali ne, ker plačaš v obeh slučajih 3 Din. Mislim, da bi poštna uprava ne trpela škode, ako bi omenjene nedoslednosti odpravila.

Važnosti poštne prometa.

Hitrost in počasnost v poštni odpravi sta jako relativna pojma. Žal, da more to resnico le s težavo doumeti velik del evropskega prebivalstva. Pri nas na pr. godrnja vsakdo, ki prejme pisemsko pošiljko pri drugi, namesto pri prvi dostavi ali pa če potrebuje paket za prevoz osemnajst ur namesto pol dne. Spričo številnih prevoznih sredstev bi morali biti taki primeri, če že ne onemogočeni, pa vsaj močno zmanjšani, ko bi pošiljatelj zaradi svoje vihravosti, površnosti in nepozornosti ne bil sam kriv zakesnitve v pravilni odpravi. Če napišeš v naslovu Jesenice, Planina, Begunje, Cerklje, Ribnica, Slivnica, Križevci, Stari trg, Sv. Barbara, Sv. Marjeta, Šmartno itd. itd., kam naj se odpravi pismo, ko imamo Jesenice na Gorenjskem in Dolenjskem; ko je Planina pri Rakeku in na Štajerskem, Begunje pri Cerknici in na Gorenjskem, Cerklje na Dolenjskem in pri Kranju, Ribnica na Dolenjskem in na Štajerskem, Slivnica pri Celju in Mariboru, Križevci pri Ljutomeru in v Prekmurju, Stari trg pri Rakeku in ob Kolpi, Sv. Barbara pri Mariboru in v Halozah, Sv. Marjeta ob Pesnici in pri Moškanjcih, Šmartno ob Paki, pri Litiji in v Tuhinju. Pomanjkljivo označeni kraji, ulice in hišne številke ovirajo bolj ali manj točno odpravo in dostavo poštne pošiljke. A tudi višja, od človeške volje neodvisna sila — vis maior — posega brez milosti v najnaprednejši in poštno-telnično najpopolnejši promet; tu ne pomaga nič vse godrnjanje in zabavljanje, tu mora tudi najnervoznejši interesent mirno čakati, ker ne more klicati krivca na odgovor.

Največ časa potrebuje še dandanes poštni prevoz na Ru-sovskem. Na Kavkazu, v južni Srbiji in Turkestanu še sedaj ne poznajo poštne vozov, dasi je veliko pošt oddaljenih po 100 milj od železniških postaj. Tako hodi navadni paket iz Varšave v Taškent še danes 12 dni, dasi je Taškent glavno železniško

križišče. Lahko si mislimo, da traja prevoz pošiljk v majhne vasi in selišča med Taškentom in Samarkandom še najmanj po štiri ali po pet dni več. Poštni avtobus ima svojo zadnjo postajo prav za prav že na Uralu; v velika sibiriska mesta, kakor v: Tomsk, Omsk, Irkutsk in Vladivostok ne prihaja redno.

Iz Tomskega v Nikolajevsk in Barnaul se pomikajo še dandanes, izročeni na milost in nemilost, stari poštne vozovi, ki so bili pred 30—35 leti za tiste kraje velik napredek, med tem ko so začeli v mestih srednje Evrope voziti že poštne avtomobili.

Najzanesljivejši pa je poštni promet v prekmorskih deželah. Tam posluje 734 poštne uradov, z osebjem raznih narodnosti. Izmed njih jih pripada največ Južnoafriški Uniji, Vzhodni Afriki, Liberiji, Egiptu, Abesiniji, Teksasu, Mehiki, Haiti ter Nizozemski Indiji. V zgoraj omenjenem številu pa niso vštete kitajske in japonske pošte. V Južnoafriški Uniji se pojavljajo večkrat zajemljivi ugovori. Tako na pr. je črnecem prepovedano voziti se v drugem razredu.

Če hoče črni poštni načelnik severnorhodezijskega okrožja službeno potovati do bližnje centrale, mora sedeti med črnimi svojimi brati, ki ga sočutno ogledujejo od nog do glave. Da bi se izmotali iz te zadrege, se je že veliko črnih poštarjev priučilo šoferstvu, da kar sami vodijo stroj.

Vobče so črni poštne uslužbenci zelo zanesljivi, kar dokazuje naslednji dogodek. Poštni urad v San Jose v Dominogu so ponoči napadli s puškami oboroženi roparji. Poštne nameščenci so celih šest ur odbijali napad, da je prišla naposled policijska straža. Tisti dan je bilo v blagajnici čez 32.000 dol.

Selski listonoši v Teksasu, Novi Mehiki, Arizoni in Kaliforniji so na službenih svojih potih dobro oboroženi. Težko službo imajo uradniki denarnih odprav, ki so naslovljene na razne farme. V tej svoji službi rabijo oklopne vozove. Skoraj na vsaki poti so v smrtni nevarnosti, zakaj redni dostavni okraj: Novi Orlean, Dallas, Fl. Worthy, Pase, Jakoto, Oklahoma so bili lani 74 krat napadeni in 11 krat oropani. V rečenih državah nahajamo tudi potujoče poštne urade v tovornih vozilih. Ti uradi izvršujejo v rednih odmorih težko poštno službo, v katero spada poleg tega nadzorstvo brzojavnih linij. Spričo obsežne lege faram je pač zelo važno, da so tiste potujoče pošte njih vzajemna vez in v gotovi meri duševna izpodbuda celega kraja, zakaj še pred petimi leti je bilo pismo, ki ga je pisal teksaski farmar, nekaj prav redkega.

Skladnost raznih smotrov v poštne podjetjih v redko obljubljenih krajih je res zajemljiva. Mogoče je lahko umljivo, da sta na primer motorna prevoznja in poštarstvo v najlepšem skladu. Ali kaj bi rekli na to, da se dá v Avstraliji ravno tako kakor v Mehiki poštne službe združiti z — duhovnim opraviлом. Praktičen in idealen namen se dasta ob gotovih pogojih združiti in celo harmonično izpopolniti. Za posebnost avstralskih razmer naj povemo, da je že nekaj let sem omogočen brzojavni promet med Melbourne v državi Viktorija in Palmerstonom na obrežju severnega ozemlja. Brzojavka potrebuje za to razdaljo šest do osem ur, navadno pismo pa sedem dni, ker ni železniške zveze, a pomorske vožnje so zelo redke.

Dežela, v kateri so bili vsi poštne uradniki obenem tudi vojaki, je bila Kitajska v času nemirov državljanske vojske. Po Čangsolinovem odloku v maju 1926 je bilo odrejeno, da se smatrajo vsi poštne uradniki, kateri so ostali v službi, za vojske prejšnje svoje vojaške časti, a oni, kateri še niso služili pri vojaki, so bili poklicani pod orožje. V čast kitajskih poštne uradnikov moramo pripomniti, da se je malokdaj smrtna kazen poštne uslužbenec izvršila na vislicah.

Nekateri poštne uradniki v prekmorskih deželah imajo včasih še posebne postranske posle. Nemški poštne uradniki v naselbinah pripovedujejo, da so jih domačini prav dostikrat prosili za razne gospodarske svete in celo za pisanje ljubavnih pisem. Tudi angleški poštne uradniki, ki so bili kaj časa v naselbinah, vedo v tem pogledu marsikaj zajemljivega povedati.

Zamorci v deželi Zamberi so imeli bele uradnike za čarodeje v raznih boleznih, za provzročitelje dežja itd. Bili pa so nemalo razočarani, ko so jim Evropci razlagali nezmislivost njih domišljavosti.

Končno pa še zajemljivo razliko poštnega poslovanja. Pošta, ki ima najslabši promet na svetu, je brez dvoma v Bullu v Kongu. L. 1927. je odpravila 46 pisem, 8 poštnih nakaznic ter 38 telegramov. Ta pošta ima — štiri uradnike, ki se morajo res zelo dolgočasiti. Drugi zelo z majhnim prometom je najsevernejši poštni urad Evrope v Aleksandrovskem, ki ni celo leto odpravil niti 1000 priporočenih pisem. Nasprotno pa dostavi dnevno pošta New York City nič manj kot 148.350 pisemskih pošilk ter sprejme in izplača 1.200.000 dolarjev.

Po »Poštovnem Obzoru« prosto poslovenil Zorko Zoranov.

Zahvala.

Krajevni skupini nižjih pt. uslužbencev v Mariboru se prav lepo zahvaljuje za podeljeno podporo

Marija Skrabl, vdova po poštnem slugi.

Zgodovina ambulančnih pošt.

E. Nozar — Vladimir Severjanov.

Že v 17. in 18. stoletju so bili o angleških in nemških rudnikih kolovozni tiri, najprej iz lesa, kesneje pa iz železa, po katerih so majhne vozičke vozili ljudje ali pa konji. Ko je James Watt izumel l. 1784 prvi v resnici praktični parni stroj, je prišel Anglež Rihard Trevithick na misel, da bi konjsko ali človeško silo na teh kolovozih nadomestil s parno silo. Postavil je v obrat l. 1804. prvo parno lokomotivo, ki se je rabila prvič na cesti Merthyr-Tydvil, na eni izmed onih kolovoznih waleških cest, ki so bile narejene za prevažanje s konji. Ali šele Juriju Stephensonu, pravemu začetniku parnih železnic, se je posrečilo, narediti lokomotivo, ki jo imamo lahko za pramater današnjih lokomotiv, ker so si v glavnem vse podobne. Ta lokomotiva, po imenu »Rocket« (rokda), ki stoji danes v Londonu v South Kensington Museumu je častno zmagala pri tekmah v Rainhill (cesta Liverpool-Manchester) dne 6. oktobra 1829 proti štirim svojim tekmovalkam. Vlekla je dva naložena, čez 9 ton težka voza s hitrostjo 38 km na uro. Šesti dan meseca oktobra 1829 je smatrati za začetek železnice. Proga Liverpool-Manchester je bila izročena osebnemu prometu 15. septembra 1830. Od te dobe so hitro gradili železnice ne samo na Angleškem, ampak po vsem svetu. L. 1835 je bila otvorena železnica v Belgiji Bruselj-Mechelm (kakor prva državna železnica vobče), tisto leto tudi železnica na Nemškem (Ludovikova proga Norimberk-Fürth, 7 km). Že pred tem, 27. septembra 1825, je bila otvorena proga Stocklon-Darlington. Ta dogodek imajo na Angleškem za začetek današnjega železniškega obrata, zakaj proga je bila prvotno namenjena osebnemu in tovornemu prevažanju. Ali prevažanje z lokomotivo ni trajalo dolgo. Jako hitro so zopet začeli prevažati s konji kakor v začetku. Stroj, ki je vlekel prvi vlak na železni cesti Stocklon-Darlington, je izdelal Stephenson. Imenoval se je »Locomotion«; ohranil se je do današnjih dni in stoji pred kolodvorom v Darlingtonu na kamenitem podstavku, ki ima napis »S & Dr Nr. 1 1825«. L. 1836 so zgradili na Francoskem progo Paris-St. Germain, l. 1837. v Avstriji Wien-Florisdorf-Wagram, l. 1838. na Pruskem Berlin-Potsdam, l. 1839. na Saksonskem Leipzig-Dresden. Lokomotiva, ki je vlekla prvi vlak na Ludovikovi železnici, se je imenovala »Orel«. Tudi to lokomotivo je izvršil Stephenson. Strojevodja Wilson, po rodu Anglež, je bil tisti čas slavna oseba. Njegova letna plača je znašala 2250 mark, med tem ko je imel ravnatelj železniške družbe letnih prejemkov samo 1360 mark.

Pošta se je prav zgodaj odločila rabiti železnice v svoj namen, kar pa je bilo združeno izprva z velikimi težkočami. Najprej se je omejila na to, da je pošiljala pisemske in denarne vreče v posebnih vozeh ob spremstvu poštnega uradnika.

Misel, da bi se opravljala poštna služba tudi v potujočem vlaklu, se je sprožila najprej na Angleškem. In tako moramo imeti Angleže za začetnike železnic in poštnih ambulanc. Leta 1837. je Frederick Karstadt, sin angleškega poštnega inšpektorja, izpodbudil angleški generalni poštni urad, da bi dal uradnikom izdelati pošto kar v vlakih. Poudarjal je, koliko dragega časa se na tem pridobi. Generalni poštni urad je uvidel veliko praktično vrednost njegovega nasveta ter je predlog izvršil. Prva potujoča pošta je stekla dne 6. januarja 1838. leta med Londonom in Birminghamom. Poizkušnja se je posrečila. Ko se je na 17. dan meseca decembra 1838. l. odprla železnica London-Birmingham na celi črti javnemu prometu, je uvedla angleška poštna uprava na njej dnevno dve ambulanci (Travelling Post Offices), od katerih je ena obratovala podnevi, druga pa ponoči. Vlaki, v katerih so bile ambulance, so se imenovali mail-trains. Poročilo iz tistega časa to napravo opisuje takole: Na železnici London-Birmingham se je otvoril potujoč poštni urad v posebnem vozu, ki ima napis: »Poštni urad velike severne železnice«. Ta voz ima dva dela, od katerih je manjši za sprejemanje in izdajanje vreč, večji je pa določen razvrstitvi pošilk ter ima kroginkrog odprtine, skozi katere se pisma lahko mečejo v voz. Med hitro vožnjo se vreče s poštnimi pošilkami ali izmetavajo ali prevzemajo v nastavljene mreže. Prevzete vreče se hitro odpirajo, vsa pisma razdelijo, da jih na bližnji postaji zopet v vreči lahko oddajo. V teh poštnih uradih izvršuje službo en uradnik in en sluga. — Na ta način se pismo v eni uri lahko spiše in izroči naslovniku, ki je 20 milj daleč.

Z uvedbo prve angleške potujoče pošte se je poštni promet na železnici, po kateri je obratovala ambulanca, izredno pospešil. Odpadlo je dnevno 800 do 900 sklepov in slednji poštni urad je oddal namesto 14 do 15 sklepov, ki so bili do tistega časa napravljeni, potujoči pošti samo en sklep.

Za Anglijo je prišla Belgija, ki je uvedla poštno službo v vlakih l. 1841.

Na Francoskem so dobili prvo ambulančno pošto dne 16. julija 1846. l. na progi Paris-Rouen. In še tisto leto sta začeli poslovati dve drugi ambulanci, in sicer Paris-Valenciennes in Paris-Tours.

Tri leta pozneje, 1. maja 1849. l. je uvedla Pruska prvo potujočo pošto, a prej je poslala uradnika generalnega poštnega urada na Angleško, da bi tam preštudiral napravo potujočih pošt.

Avstrija je uvedla poštno ambulanco dne 1. avgusta 1850. Poslovala se na železnici Dunaj-Bohumín, ki je bila tiste čase najvažnejša. Avstrijske potujoče pošte so se nazivale »Fahrende Eisenbahnpostämter«. V njih sta uradovala po dva uradnika. Eden od njiju je opravljal pisarniške posle, drugi pa inostradanje in odpravo. Konduktar ali uradni sluga je pomagal uradnikom pri odpiranju ali zapiranju pisemskih sklepov.

Železnice so morale pošto brezplačno prevažati. Pod besedo »pošta« so se razumele vse pisemske in paketne pošiljke, vsi odpravni pripomočki ter uradniki in služabniki potujočih pošt. —

Število potujočih avstrijskih pošt je jako počasi rastlo. Ambulanca Dunaj-Budimpešta je začela obratovati šele leta 1865., ambulanca Dunaj-Krakov pa l. 1884. Zanimivo je, da avstrijske potujoče pošte niso imele nekaj desetletij uradno določenega naziva. V »Pregledu poštnih zvez« so se imenovali zdaj »Fahrende Eisenbahnpostämter«, zdaj »Postambulanzen«. L. 1898. so ustanovili v Avstriji po nemškem zgledu »Schaffnerbahnposten«, ki so se v razločevanje od »uradniških potujočih pošt« imenovali »Kondukteurbahnposten« ali »Bahnposten niederer Ordnung«.

Tovarišem pevcem.

Tovarišem pevcem kraj. skup. p. t. uslužb. v Ljubljani. Opozarjam vse tov. pevce, da se bodo do preklica vršile pevske vaje vsako sredo in vsak petek ob 8. uri zvečer na glavni pošti v terenski sekciji. — Nadalje prosim tiste tov. pevce, ki do sedaj niso hodili k pevskim vajam, naj jih sigurno posečajo, ker bo odslej naprej poučeval novi pevovodja. — Upam, da se bo vsak zaveden pevec odzval vabilu. S pevskim pozdravom

tajnik: Plevel.

To in ono.

Sport in poštno uradništvo v inozemstvu. Pomen sporta se uveljavlja dandanašnji tudi na onih mestih, kjer ni bilo zanj še nedavno nobenega razumevanja. Sportna društva uradniških organizacij rasejo na globoko in široko. Na čelu sportnega gibanja uradniških kategorij stoje Angleži s svojim »Civil Service Sports«. Zaščitnik sportnega gibanja je kralj, kraljevič, znani veljaki in državniki, kakor: Baldwin, Fisher, lord George, Macdonald in dr. Delavnost uradniških sportnih društev prodira danes tudi v majhna in najmanjša mesta. Na Angleškem so se poštna sportna društva nenavadno razrasla in jih najdemo do malega povsod. V angleškem sportnem gibanju so po svojih mnogostranskih delih velikega pomena. Na Francoskem so poštariji - sportniki združeni v »Association Sportive des P.T.T.«, ki ima svoj sedež v Parizu. Na Madžarskem ima poštni sport že dolgo dobo utrjeno tradicijo, zakaj v »Postats Sportegyesület« je bil ustanovljen v Budimpešti že v letu 1899. V vsakem večjem podeželnem madžarskem mestu je poštno sportno društvo. V Avstriji imajo poštni sportni klub »Post«, čigar sedež je Dunaj. Ta klub se ponaša z izbornim footballnim moštvom, ki se je udeležilo mednarodnih tekem v Budimpešti in v Berlinu. Tudi na Holandskem in Laškem so se poštna sportna društva dobro utrčila. Na Nemškem štejejo poštna sportna društva 50 edinic s 33.000 člani. Njih sedež je Post-Stadion v Berlinu.

Kongres Ameriške delovne zveze. Ameriška delovna zveza, ki šteje nič manj ko 2.896.063 članov, je velikega pomena v službenih vprašanjih ameriških poštних nameščencev. Z zborovanjem zadnjega kongresa rečene zveze navajamo tu nekatere resolucije, ki so kolikor toliko zajemljive in poučne tudi za naše razmere. V stadiju pretresanja je osnova o izboljšanju penzijske zakonodaje. Tajnik Ameriške delovne zveze William Green je bil poverjen, da bi vsakemu članu skupščine poslal posebno pismo in ga opozoril na stališče delovne zveze. Kongres je z veseljem pozdravil poročilo o povečani nočnini. V poštne prometu ne sme biti delo napram občinstvu cenejše kakor stane delo samo. Kongres je pozdravil prvi asistent generalnega poštarja Bartlett z vznesenimi besedami, s katerimi je ocenil delovanje poštne organizacije. Priglasil je solidarnost z delovno zvezo in še posebno poudaril zahtevo 44 urnega delovnega tedna.

Davčne globe so dobra trgovina. Po spomenici, ki jo je predložil nemški finančni minister Hilferding državni zbornici, so nesle nemški državi globe za lani pritrjene davke lepo vsoto 247.386 nemških mark. Vsega vkup se je ugotovilo 64.482 kaznivih primerov. Amnestija je znižala globe za 10,6 milijona nemških mark. Prestopkov proti užitninam, sosebno pri tobaku, pivu in sladkorju je bilo 9.478 v znesku 131,9 milijonov nemških mark. Pri carinskih pristojbinah je bilo 11.749 prestopkov, ki so nesli 95,5 milijona nemških mark državni blagajni. — Kakor vidimo, so davčne globe za Nemčijo jako dober vir dohodkov.

Nov češki bojevnik. Na poštne uradu šte. 3 v Plznu se je nedavno tega ustanovil kolodvorski odbor poštne Lige, ki je navezal ozko sodelovanje z Zvezo državnih in javnih nameščencev. Sestanek obeh teh dveh teles je bil zelo prijateljski in navdušenje vseh prisotnih je priča, da se bo z vneto in pošteno delovalo za splošno blaginjo, a nikdar ne za gotove frakcije. — Plzen, zlasti zgoraj imenovana poštna podružnica je bila že v vojni dobi bojno torišče mnogih značilnih socialnih akcij in se upravičeno pričakuje, da bo započeto delo rodilo obetane sad. V odboru so najboljši delavci obeh organizacijskih teles, ki jamčijo za najlepši uspeh. — Delu čast!

Modna manufakturna trgovina
Fabiani & Jurjovec
LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 5.

Priporoča se pri nabavi blaga za obleke. — Prodaja na obroke potom Gospodarske zadruge poštne nameščencev.

Cene zmerne! Postrežba točna in solidna!
24—16

Blago

za obleke, suknje, plašče
vseh vrst v največji izbiri
in najceneje pri

NOVAK-u Ljubljana
Kongresni trg 15

Drž. nameščenci popust ali plačilne
ugodnosti.

Najceneje

se oblečete, ako kupujete gotove moške in deške obleke domačega izdelka pri
Jos. Olup, Ljubljana, Stari trg 2,
ki ima v zalogi tudi suknjo in hlače, čeških, angleških in domačih tvornic, nadalje klobuke, žemperje, perilo in kravate v največji izbiri. Priporoča pa tudi znano gostilno „pod Skalco“, kjer se točijo pristna in najboljša dolenska in štajerska vina najceneje.
4—1

Prispevajte za tiskovni sklad, da bomo list povečali!

SPECIJALNA
DELAVNICA ZA LAKIRANJE
IN TAPECIRANJE AVTOMOBILOV
LEOPOLD ŠUŠTERŠIČ
Ljubljana
3—1

Ljubljana Poljanska c. 60
M. Zupančič
splošno modno krojaštvo

se priporoča za vsa v stroko spadajoča dela po najnovejšem kroju in najnižjih cenah. — Krasna izbira najnovejših vzorcev angleškega in češkega blaga. — Drž. nameščenci na obroke. 24—1

Laneno olje, firnež, emailne in ostale lake, olinatne barve

in vse v stroko spadajoče blago, kupite dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIČ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv
Ljubljana-Medvode, lastnik Franjo Medič.

24—15

Podružnica Maribor -- Novi Sad.

Olepšaj si dom!
Zaloga pohištva
Ervin Zelenka
Maribor
 ulica 10. oktobra 5.

Priporoča svojo bogato zalogo:

spalnic,	žimnic,
jedilnic,	zastorov,
gosposkih sob,	preprog,
klubgarnitur,	otročkih postelj,
divanov,	odej,
otomanov,	medenih zastornih
	palic

ter vsakovrsnih mizarskih in
 tapetniških potrebščin!

Solidne cene!
Dobro blago!
Lastne delavnice!

12—12

Jože Mihelič in drug

Ljubljana

Dunajska cesta 41.

Telefon šte. 777.

6—4

THE REX Co.

LJUBLJANA, GRADISČE 10. — ZAGREB, SAJMIŠTE 56.
 Telefon 268 interurban. Ustanovljeno 1906.

Specijalna trgovina prvovrstnih pisalnih
 in kopirnih strojev, razmnoževalnih apar-
 tov in raznovrstnih pisarniških potrebščin.

12-8 **Pisalni stroji na obroke.**

A. Kiffmann,

Zahtevajte brezplačni cenik
 ROSKOPF ura Din 49.-
 3 letno jamstvo. Ista
 original patent preciz.
 Roskopf ura na sidro,
 pravi nikel, 5 let. jam-
 stvo, Din 98.-. Budilka
 z enim zvoncem Din
 64.- 3 letno jamstvo,
 z dvema zvonc. Din 69.-

Maribor, št. 50-a

Trgovina usnja in čevljar-
 skih potrebščin po najnižih cenah
 se priporoča

Franc Erjavec

trgovina usnja

Ljubljana, Stari trg 11 a.

12—5

Ne preišluite

če potrebujete obleko, ampak zahtevajte še danes
 od veletrgovine **Stermecki** nove vzorce, kjer
 boste našli ogromno izbiro sukna, ševjota in
 kamgarna za moške obleke, krasnega in mo-
 dernega blaga za damske plašče, svile, žameta,
 parhenta, platna in razne druge manufakture za
 obleke in perilo. Naročila čez Din 500.—

pošiljajo se prosto poštne. Novi ilustrovani cenik z več tisoč slikami
 se pošlje vsakemu zastoj in prosto.

Veletrgovina R. STERMECKI, Celje, št. 96, Slov.

TUJEČ EVGEN

Ljubljana, Smoletova ulica šte. 3

se priporoča za prodajo elektrotehničnega
 in tehničnega materiala, žarnic, motorjev,
 železnih ognja in vloma varnih blagajn itd.

Samoprodaja za SHS barve proti
 rji „ANTOXID“. 12—5

Tvornica dežnikov
L. MIKUŠ

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo
 dežnikov in sprehajalnih palic.

12—5

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

4—1

*Velika
 zaloga
 češkega in
 angleškega
 sukna*

IVAN JAX IN SIN
 LJUBLJANA, GOSPOSVETSKA C. 2.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz lastne
 tovarne. 15. letna garancija. Vezenje se po-
 učuje pri nakupu brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“

Kolesa iz prvih tovarn, Dürkopp, Styria, Waffennrad
 (Orožno kolo). Pletilni stroji vedno v zalogi. Posa-
 mezni deli koles in šivalnih strojev. Daje se tudi na
 obroke! Cenike franko in zastoj.

9—5